

Datum
2026-08-18

Diarienummer
NSN-2025/512

Beslutad av: natur- och stadsmiljönämnden
Dokumentansvarig: Anna Sandklef, chef för
natur- och klimatavdelningen

Senast reviderad: 2026-08-18
Typ av styrdokument: aktiverande

Strukturprogram för natur och friluftsliv i Huddinge kommun

Huddinge kommuns ambition

Huddinge kommuns ambition är att vara en hållbar, tillgänglig och inkluderande kommun där naturvärden tas tillvara och invånarna har tillgång till ett rikt friluftsliv. Kommunen vill skapa förutsättningar för ett aktivt och tillgängligt friluftsliv som bidrar till folkhälsa och social sammanhållning samt värnar biologisk mångfald.

Natur och friluftsliv för alla

Kommunen vill att det ska finnas goda möjligheter för alla kommunens invånare och besökare, oavsett ålder, kön, etnicitet, socioekonomisk bakgrund eller fysisk förmåga, att vistas i naturen och ta del av ett rikt friluftsliv. Strukturprogrammet ska bidra till planeringen av platser för samvaro mellan människor och främja social integration genom att synliggöra inkluderings- och tillgänglighetsfrågor kring natur- och friluftsområden. Tillämpning av trygghets- och jämställdhetsperspektiv stimulerar till bättre folkhälsa genom att stötta alla invånares möjligheter till rörelse i naturen.

Värnad natur

Kommunen vill bevara, skydda och stärka naturvärden, biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Därmed måste naturområden vårdas och värnas, samtidigt som besöksstrycket måste fördelas utifrån naturområdenas förutsättningar och känslighet. På så sätt kan naturvärden bevaras för framtida generationer.

Ansvarsfullt resursutnyttjande

Utvecklingen och skötseln av natur- och friluftsområden behöver vara ekonomiskt hållbar. Ny infrastruktur som gångstråk, entréer och friluftsanordningar behöver placeras där dessa gör mest nytta, så att resurser används på ett effektivt sätt, samtidigt som drift och underhåll behöver ske löpande för att funktionerna ska kunna upprätthållas över tid.

Strukturprogrammets syfte

Syfte

Strukturprogrammet syftar till att:

- visa hur kommunen kan säkerställa invånarnas tillgång till friluftsliv i Huddinge kommuns stora sammanhängande naturområden, i relation till samhällsutveckling och demografiska förändringar
- peka på möjligheter till å ena sidan jämnare spridning och å andra sidan starkare kanalisering av besökare för att minska slitage och skydda områden med höga naturvärden
- visa hur områden med höga naturvärden kan värnas och naturen vårdas
- lyfta prioriterade frågor i förvaltningen av naturområden och främjandet av friluftsliv.

Strukturprogrammet visar viljeinriktningen för kommunens arbete med naturvård och friluftsliv och hur kommunen med detta kan bidra till nationella frilufts-, miljö- och folkhälsomål. Programmet utgör en grund för planering och vidtagande av åtgärder.

Avgränsningar

Ansvarsavgränsning

Natur- och stadsmiljönämnden ansvarar för strukturprogrammet. Därmed är strukturprogrammet avgränsat i ansvar inom natur och friluftsliv till sådant som ingår i nämndens reglemente, det vill säga förvaltning av kommunal mark som utgör skyddade områden enligt miljöbalken och övrig naturmark inom nämndens ansvarsområde, samt strategiska naturvårdsfrågor.

Avgränsning natur

Fokus i strukturprogrammet ligger på friluftslivet och dess påverkan på naturområdenas värden. I strukturprogrammet hanteras naturvårdsfrågor utifrån hänsyn till friluftslivets behov och med avsikt att hindra, motverka, mildra och åtgärda slitage i naturområden orsakat av friluftaktiviteter.

Geografisk avgränsning

Strukturprogrammet för natur och friluftsliv är geografiskt avgränsat till ett antal naturområden i Huddinge kommun, det vill säga samtliga tolv naturreservat och Kynäsberget som eventuellt kan komma att bli ett naturreservat, biotopskyddsområdet Korpberget och de större friluftsområdena Flottsbro,

Källbrinksskogen och Ågesta. Andra områden, såsom tätortsnära naturområden, omfattas inte av programmet. Friluftsområdet Ågesta är med i strukturprogrammet, men Huddinge kommuns rådighet över området är högst begränsad eftersom Stockholms stad äger marken och förvaltar friluftsområdet.

Figur 1 Karta över i strukturprogrammet ingående friluftsområden och naturreservat, samt Kynäsberget (där reservat utreds) och biotopskyddsområdet Korpberget. Av kartan framgår även var det finns naturreservat i nära anslutning till Huddinge kommun.

Giltighetstid

Strukturprogrammet gäller från antagande och fram till och med 2031.

Bakgrund och nuläge

Huddinge kommun präglas av bebyggda områden från olika tidsperioder samt stora, sammanhängande och variationsrika naturområden med höga natur- och kulturvärden. Nära två femtedelar (38 procent) av kommunens yta utgörs av skyddade områden i form av tolv naturreservat och ett biotopskyddsområde. Utöver dessa finns några större friluftsområden samt ytor för närrekreation såsom parker, mindre naturområden och grönstråk som förbinder bebyggelsen med naturen. Inom kommunen finns ett flertal vattendrag och 22 sjöar.

Stora sammanhängande naturområden

Huddinge kommun ingår i de två regionala gröna kilarna Bornsjökilen och Hanvedenkilen. De gröna kilarna säkerställer en fungerande grönstruktur och ekologiska samband inom Stockholmsregionen.

I Bornsjökilen ingår Gömmarens naturreservat som har mycket stor betydelse som närmaste strövområde för många människor i sydvästra Stockholms stad och nordvästra Huddinge kommun. Kilen fortsätter söderut via värdekärnan Flottsbro där en förkastningsbrant stupar ner i Albysjön.

För Bornsjökilen finns ett svagt grönt samband av klass 1 mellan Flottsbro och Gömmaren samt Källbrinksskogen. Klass 1 innebär att sambanden är avgörande för att kilarna ska bevara sin sammanhängande struktur. Mellan Gömmarens naturreservat och Vårby finns ett svagt samband av klass 2 (samband inom grönstrukturen eller tvärgående mellan olika kilar) och mellan Korpberget och Vårby finns gröna svaga samband av klass 3 (samband som inte är direkt hotade men kan behöva förstärkas).

Inom Hanvedenkilen finns fyra biologiska kärnområden som är särskilt viktiga för biologisk mångfald: Flemingsbergsskogen, Paradisets naturreservat, Orlångenområdet och Ågesta friluftsområde. Ett svagt grönt samband av klass 2 finns mellan Hanvedenkilen och Tyrestakilen i sydöstra delen av Huddinge kommun och mellan Bornsjökilen och Hanvedenkilen norr om Flemingsberg. Från Huddinge kommun och norrut mot de södra delarna av Stockholms stad och Nacka finns svaga samband av klass 3.

Friluftsliv och livsmiljöer i naturen

Naturområdena i Huddinge kommun har en stor variationsrikedom av naturtyper. Kommunens skogar, odlingslandskap och våtmarker ger mycket goda förutsättningar för friluftsliv, rekreation och naturupplevelser. Dess natur utgör också livsmiljöer för ett flertal djur-, växt- och svamparter. För att skydda arterna behövs en mångfald av habitat, större sammanhängande naturområden, samt kopplingar mellan mindre och större grönområden. Därför är det av största vikt att friluftslivet sker på ett sätt som är skonsamt för naturen.

Där områden exploateras och befolkningen ökar i antal ställs naturen inför ökande påfrestningar, bland annat genom slitage och konkurrens mellan olika markintressen. Många aktiviteter såsom orientering och skidåkning kräver stora sammanhängande grönytor av lämplig kvalitet. Likaså behövs stora orörda

naturmiljöer för att känsliga och krävande arter såsom skogsfåglar och skägglavar ska kunna leva där.

Naturområden som omfattas av strukturprogrammet

Inom kommunen finns Björksättrahalvöns naturreservat, Drevvikens naturreservat, Flemingsbergsskogens naturreservat, Gladöskogens naturreservat, Gömmarens naturreservat, Gömsta ängs naturreservat, Lissmadalens naturreservat, Lännaskogens naturreservat, Orlångens naturreservat, Paradisets naturreservat och Trångsundsskogens naturreservat. Därutöver finns Korpbergets biotopskyddsområde, naturområdet Kynäsberget som är under utredning för att eventuellt bli ett naturreservat, samt friluftsområdena Flottsbro, Källbrinksskogen och Ågesta. Av naturreservaten är Orlången klart störst (1 732,15 hektar) och Gömsta äng minst (3,63 hektar).

Ekologiskt särskilt känsliga områden

Kommunen har i enlighet med miljöbalken klassat vissa områden som ekologiskt särskilt känsliga, vilket innebär att där finns ekosystem som lätt kan påverkas negativt av störningar. Förekomsten av sällsynta, rödlistade arter av växter och djur är ofta en indikation om att det kan vara ett särskilt känsligt område. Exempelvis är stora delar av Björksättrahalvöns, Flemingsbergsskogens, Lännaskogens och Paradisets naturreservat utpekade som ekologiskt särskilt känsliga områden. Även områden som inte har denna klassning kan vara extra känsliga för ett högt besöksstryck. Ett sådant exempel är ett område i Orlångens naturreservat, som till stor del består av gammal tallskog som har ett tunt och näringsfattigt jordlager där växter växer långsamt.

Tysta områden

För vissa arter och för friluftslivet är det viktigt att det är relativt tyst och bullerfritt. I Huddinge kommun finns tysta områden främst i norra delen av Orlångens naturreservat, södra delen av Ågesta och stora delar av Paradisets naturreservat.¹ Tysta områden finns även utpekade i kommunens översiktsplan, där bullerclass C utgörs av bullerfria friluftsområden som ska bevaras.

Besökare i Huddinges naturområden

Rapporten *Besökare i Huddinges naturområden* (WSP 2022) beskriver antalet besökare och redovisar en kartläggning över besökarnas hemvist. Kartläggningen gjordes utifrån positioneringsstatistik för svenska mobiltelefoner, varför utländska

---

¹ Utifrån kommunens bullerkartläggning 2021.

besökare och besökare utan mobiltelefon inte är inkluderade i statistiken. Statistiken visar att det 2021 gjordes över 1,8 miljoner besök i kommunens naturområden, varav 1,6 miljoner i naturreservat. Cirka en tredjedel av besökarna var Huddingebor, en tredjedel boende i Stockholms stad och en sjättedel Botkyrkabor. Varje Huddingebo gjorde i medeltal cirka 4,9 besök i naturområdena under ett år. Antalet besökare steg 2021, troligen till följd av coronapandemin. Statistik för tre bostadsområden invid naturområden, Skogås, Trångsund och Vårby, var inte tillförlitlig och ingick därför inte i underlaget.

Analysen visade att Orlången var det mest populära naturområdet att besöka (cirka 650 000 besök/år). De flesta besöken gjordes i naturreservatets norra halva. Orlången hade nästan dubbelt så många besökare som de näst mest besökta naturområdena Gömmaren respektive Flemingsbergsskogen (cirka 350 000 besök/år vardera). Det kan förklaras av att de utgör kommunens tre största naturreservat, där Orlångens naturreservat är lika många hektar som Flemingsbergsskogens och Gömmarens naturreservat sammantaget. Besöksstrycket brukar vara högst i början av juni och i augusti och september, medan vinterhalvåret brukar vara lugnare, framför allt när vintrarna är snöfattiga. Besöken koncentreras till helgerna, särskilt i Paradiset. Vanligast besökslängd är 1–2 timmar eller kortare.

Invånarnas tillgång till naturområden

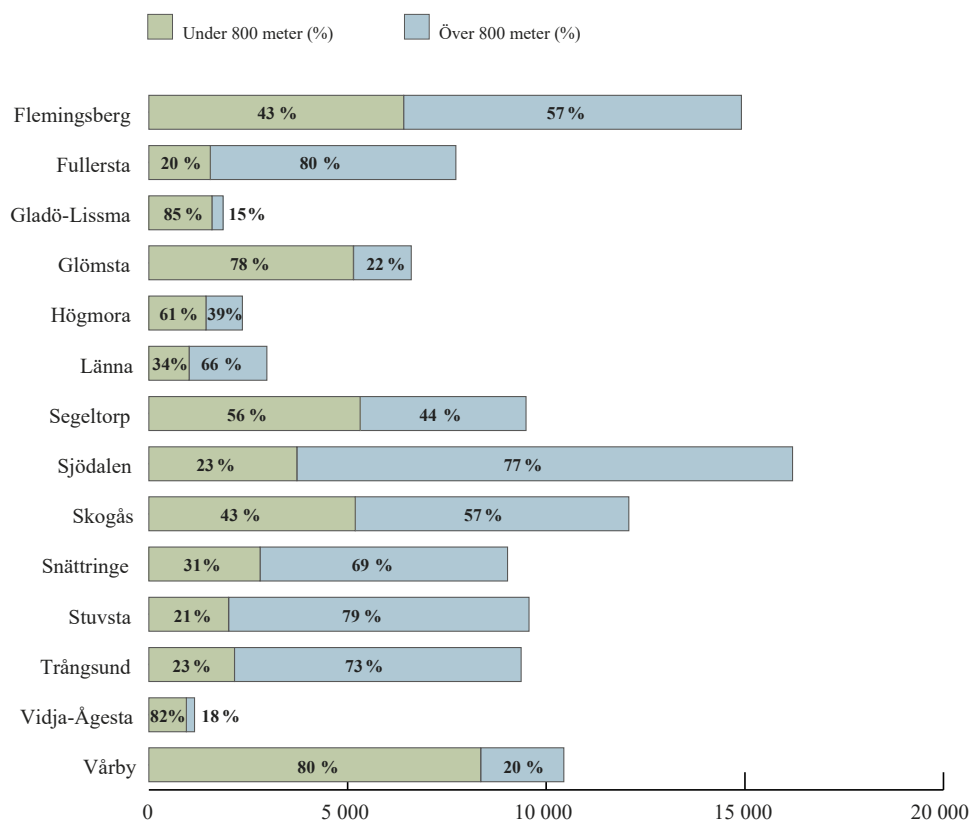
Samtliga invånare i kommunen kan via cykel ta sig till ett naturområde inom tio minuter. De allra flesta har denna närhet till kommunens egna naturområden, medan vissa invånare som bor nära gränsen till Stockholms stad kan nå naturområden på andra sidan kommungränsen. Enligt översiktsplanen ska alla kommunens invånare ha max 800 meter mellan sitt hem och ett större naturområde. Strax över 40 procent av invånarna bor max 800 meter från någon av entrépunkterna till de naturområden som ingår i strukturprogrammet.

Förutsatt att invånarna nyttjar de naturområden som finns inom 800 meter från hemmet, bör besöksstrycket mätt utifrån möjliga lokala besökare per hektar bli som högst på Korpberget, i Drevviken och i Trångsundsskogen, enligt en analys som Ramboll med stöd av Svefa gjort på uppdrag av Huddinge kommun. Även i Källbrinksskogen och på Kynäsberget bör besöksstrycket kunna bli högt per hektar och detsamma gäller för Gömmarens naturreservat, trots att detta är relativt stort. Som lägst blir besöksstrycket per hektar på Björksättrahalvön och i Flottsbro, Gömsta äng, Lissmadalen, Lännaskogen, Paradiset och Ågesta. Analysen har inte

tagit hänsyn till invånare i grannkommuner som bor inom 800 meter från naturområdena i strukturprogrammet. I så fall hade besöksstrycket sannolikt varit högre i bland annat Flottsbro och Ågesta.

Möjligheten att via buss ta sig till de olika naturområdena varierar. Det är framför allt de centrala och norra naturområdena som kan nås med buss. Avståndet från busshållplatsen till naturområdet får inte vara för långt. Dessutom påverkar topografi och utformning av gångstråk mellan busshållplats och naturområde möjligheten för människor att ta sig dit, likväl som turtätheten påverkar.

Figur 2 Diagrammet illustrerar andel invånare i olika områden som bor mindre än respektive mer än 800 meter från något av strukturprogrammets naturområden.

Friluftaktiviteter och friluftsanordningar

I Huddinge kommun finns ett stort utbud av friluftaktiviteter till följd av den stora andelen natur- och friluftsområden. Organiserat friluftsliv sker utspritt i hela kommunen i form av bland annat utomhusbad, fiske, kanot- och kajakpaddling, skridskoåkning, svampplockning och nyttjande av stigar och leder

för vandring och promenader. Det sker även mer anläggningsberoende friluftaktiviteter såsom cykling och ridning på leder och segling, samt anläggningsbundna friluftaktiviteter såsom jaktskytte vid skjutbana och utförsåkning i slalombackar.

I kommunen finns flera vandringsleder. Inom kommunen är Huddingeleden längst. Ledens cirka 80 kilometer binder samman flera av kommunens naturreservat, friluftsområden och rekreationsområden. Totalt sett är Sörmlandsleden längst, en hela 1 000 kilometer lång led, varav cirka 20 kilometer går genom Huddinge kommun.

I Flottsbro finns Stockholmsregionens största skidanläggning för utförsåkning. På sommarhalvåret används området för downhillcykling. Där finns även bland annat mountainbikeleder, badplats och möjlighet till camping.

I Orlångens naturreservat, i närheten av Sundby gård, finns bland annat ridanläggning, utegym, motionsspår och badplats. Reservatet är ett populärt besöksmål för scouter.

I Ågesta finns bland annat ridskola, golfbana, skidspår och motionsspår.

Inom kommunens naturreservat finns olika friluftsanordningar, det vill säga allt från vandringsleder och fågeltorn till grillplatser och skyltar. Utbudet av olika sorters friluftsanordningar varierar mellan reservaten. Picknickplatser finns det gott om, medan exempelvis fågeltorn och olika sorters tillgänglighetsanpassade friluftsanordningar endast finns i ett fåtal av naturreservaten.

Generellt tillåter allemansrätten friluftaktiviteter, men naturreservatens föreskrifter kan begränsa allemansrätten till förmån för skydd av natur. Bland annat regleras cykling, eldning, fiske, ridning och tältning i reservatsföreskrifter.

Inriktning och prioriteringar

Huddinge kommun vill säkerställa att alla invånare ska kunna ha tillgång till friluftsliv. Samtidigt behöver höga naturvärden värnas och slitaget på naturen ligga på en hållbar nivå. För att lyckas med detta behöver besöksstrycket spridas ut över naturområdena och riktas till områden som tål störningar och slitage. Det bör göras genom att se över entréer till naturområdena, erbjuda faciliteter och anpassade friluftsanordningar på lämpliga platser, och anpassa underhållet av naturområdena till besöksstrycket.

Naturområdenas entréer

I flera naturområden som har många besökare kan besöksstrycket fördelas bättre om entréer till områdena ses över. Till exempel skulle Gömmarens naturreservat kunna ha fler entrépunkter i söder och väster, medan Paradisets naturreservat skulle kunna ha fler entrépunkter i öster för att styra besökarna dit.

Flottsbro kan på sikt väntas få ett ökat antal besökare till följd av planerat och förväntat bostadsbyggande i Loviseberg. Det kan med anledning av detta vara bra att se över antalet entréer till friluftsområdet.

Framtida invånare i omvandlingsområden i närheten av Gömmarens, Paradisets, Lissmadalens och Lännaskogens naturreservat och friluftsområdet Ågesta kommer inte att ha brist på tillgång till naturområden. Behovet att entréer och friluftsanordningar kan förväntas öka till följd av utvecklingen, varför detta bör ses över.

I de östra delarna av kommunen är tillgången till större naturområden inom Huddinge kommun sämre, samtidigt som Drevviken försvårar kopplingar till större naturområden i grannkommuner.

Möjligheterna för invånare att ta sig till och från naturområdenas entréer är en mycket viktig aspekt i arbetet.

Entréfunktioner såsom faciliteter i form av bland annat parkeringar, soptunnor och toaletter bör om möjligt placeras utanför reservatsgränserna.

Riktning av besökare

Genom att anpassa friluftsanordningar för olika behov kan kommunen rikta besökare till olika områden, exempelvis att i ett område satsa särskilt på faciliteter och friluftsanordningar som riktar sig till barnfamiljer. Då kan även entréer och tillgänglighet till entréer anpassas utifrån detta. Det kan även handla om att göra anpassningar utifrån socioekonomiska förutsättningar, tillgänglighetsanpassningar utifrån fysiska eller kognitiva funktionsvariationer, eller trygghetsanpassningar utifrån ett genusperspektiv. Behoven hos dem som bor i närområdet kan dessutom skilja sig mellan olika platser.

Genom att locka personer utifrån olika intressen och behov till särskilda entréer och områden och anpassa underhållet och typen av friluftsanordningar därefter kan naturen värnas. Områden som är ekologiskt särskilt känsliga, där det lever

växter och djur som är i stort behov av tystnad och stillhet, eller där det av annan anledning inte lämpar sig för många människor att vistas kan på samma sätt skonas genom att besökare uppmuntras att besöka andra delar av naturområdena. Det innebär bland annat att slitande och utrymmeskrävande aktiviteter såsom cykling och orienteringstävlingar om möjligt bör ske i andra områden än exempelvis Paradisets naturreservat eller de centrala delarna av Flemingsbergsskogens naturreservat.

Anpassningen behöver ske med hänsyn till olika gruppers möjlighet att ta sig till naturområdena och till de särskilda entréerna.

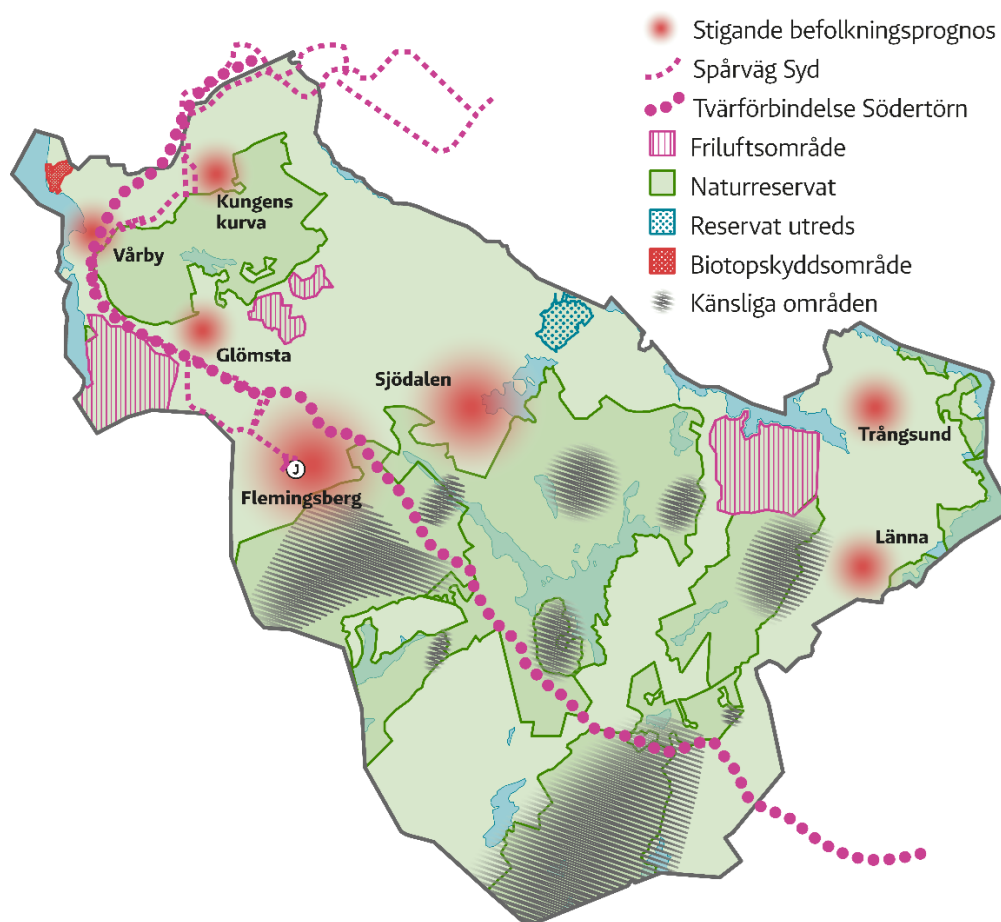
Underhåll av naturområden

Ett hållbart friluftsliv och en hållbar natur förutsätter löpande skötsel och underhåll av friluftsanordningar och naturområden, anpassat till besöksstrycket och naturområdenas behov. Även underhållet av grönområden som inte omfattas av strukturprogrammet kan påverka behovet av underhåll och skötsel av strukturprogrammets naturområden, då välskötta övriga grönområden kan minska besöksstrycket i de större naturområdena.

Volymplanering och geografisk struktur

Befolkningen i kommunen förväntas öka något under och efter programperioden, men ökningen är inte jämnt fördelad i hela kommunen. Områden som kan väntas få fler antal invånare är exempelvis Flemingsberg och Sjödalen, medan vissa andra områden inte väntas få någon ökning alls.

På längre sikt kan framtida förändringar komma att påverka storleken och besöksstrycket i befintliga grönområden. Omvandlingen i Loviseberg kan påverka Flottsbro och delar av Gömmarens naturreservat, som också kan påverkas av utbyggnad av Masmö och Kungens kurva. Dessutom kan anläggandet av Spårväg Syd och Tvärförbindelse Södertörn på olika sätt påverka Gömmarens, Flemingsbergsskogens, Orlångens, Gladöskogens, Björksättrahälvöns, Paradisets och Lissmadalens naturreservat. På flera ställen kommer dock åtgärder vidtas för att motverka negativ påverkan, däribland genom att upprätta bullerskydd. Indirekt kan Spårväg Syd och Tvärförbindelse Södertörn leda till förtätning av bebyggelse i Flemingsberg och Kungens kurva, samt förbättra möjligheten för invånare att ta sig till olika naturområden, vilket kan öka besöksstrycket i närliggande naturområden.

Figur 3 Karta över var i kommunen befolkningen på sikt väntas öka och över känsliga områden där besöksstrycket kan behöva begränsas eller regleras.

Samverkan

I Huddinge kommun finns många aktörer, privata och ideella, som bedriver eller möjliggör friluftaktiviteter och friluftssporter, och som värnar naturen. Utan dem skulle friluftslivet inte alls vara så rikt som det är. För att främja friluftsliv inklusive naturturism och samtidigt värna naturvärden är löpande dialog mellan kommunen och i kommunen verksamma aktörer ytterst värdefull. Kopplat till strukturprogrammets avgränsningar kan dialogen innefatta hur reservatsföreskrifterna ska tolkas, vilka behov av friluftsanläggningar som finns, vilka områden som lämpar sig respektive inte lämpar sig för vilka aktiviteter, hur intressekonflikter kan hanteras, samt hur fler människor kan få glädje av naturområdena.

Vägen framåt

Tillgängligheten till natur- och friluftsområden bör utökas genom att i ett första steg se över antalet och lokaliseringen av entréer för att kunna styra och fördela besöksstrycket i områdena.

I ett andra steg bör möjligheterna att anpassa utvalda friluftsanordningar och entréer utifrån invånarnas olika behov ses över. Därigenom kan kommunen rikta besökarna till områden som tål ett högt besöksstryck och samtidigt rikta dem bort från områden som inte tål det. Anpassningar bör sedan prioriteras utifrån invånarnas och naturens behov.

Detta måste ske parallellt med att friluftsområden och friluftsanordningar underhålls i paritet med besöksstrycket.

För att lyckas behöver arbetet synkas med den utveckling och områdes- och detaljplanering som sker i kommunen, samt med pågående och kommande utredningar om reservatsbildning. Arbetet måste även ske med god ekonomisk hushållning och prioriteringar göras utifrån vad som är av störst behov och gör mest skillnad för Huddingeborna.

Dokumentansvarig

Chefen för miljö- och bygglovsförvaltningens natur- och klimatavdelning är dokumentansvarig för strukturprogrammet.

Uppföljning

Dokumentansvarig ansvarar för att strukturprogrammet följs upp, uppdateras och utvärderas vid behov och senast år 2031.